

СПОРТ

ГалгIай спортсменаша кьорабарий
Россе яхьашка толамаш даьхар

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

№22 (12699)
Аьтинга
буттг,
19 ди, 2025 шу

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

ИЛІМАН НОВКЪА

Мехкада: Ший вахар
дикача оагIорахьа
хувца аьтгув ба из

5

СИЙЛЕ

Эбарга-Юртарча
дешархоша ВОВ
турпалхошта хетаяь
моттиг цIенйир

7

ГІОНЧИЙ

Магасе Іомабала
гулбир гIо деш
лелараш

8

ТУРИЗМ

Туристаш гIалгIай
мехктохкама музее
бахар

9

ЮРТБОАХАМ

Ялата керда фунаш
дайзар фермерашта
семинаре

15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

ГІалгIайчен ахархо лаьрхIар
МеханизаторI Паччахьалкхен
преми елар Кремле

5

Толамий
майда

ГІалгIайчено ший
таронаш гойтаргья
ПМЭФ

Дехарашцара болх дІахьош я мехкара ЦУР

Аькхенаькъан Марем

Бахархой дехараш доашхаш, болх дІахьош яр республикера ЦУР. Укх бетта 6-ча денгара 12-ча денга кхаччалца, «Инцидент-Менеджмент» яхача оагІонца чуденараш 170 дехар дар, дІадахача кІирага диллача, 28% лохагІа хул из гІулакх. Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас белгалдир, тІалатташ дола хаттараш тохкаш, цу оагІонца болх дІахьош хилар да из, аьнна.

«ДІахо а кьахьега деза кхоачамбоацараш юстардо-ахаш, бахархошта кьувлараш фуд тохкаш», - аьлар вай Мехкадас.

ТІалатташ долча хаттарашта юкье эггара кастагІа нийслуш дарах хица, ток дІайоаярца, цхьацца моттигий куц тоадарца дувзадена да.

Эггара хьалхарча мугІаре латт Наьсарера бахархой - 90, царна тІехьа МагІалбик-31, тІаккха Илдарха- ГІала - 18.

Шолжен кулгалхо ваха хилар, чоагІа хьекхача миho малагІа зе даьд хьажа

Аькхенаькъан Марем

Шолжа мэр Іумаранаькъан Аслан вахар миhaх хинна зе дий хьажа, яхаш, дийцар доал деча даькъ тІара болх лелабечар.

Ше цига ваха волаш, цо теркалдир хинна зе малагІа боараме да: Іолегаяь гаьнаш, тІера дІакхихьа тховнаш, реклама улгаш бахархошта цьан юкьа цатоам беш дар. Коммунальни болхлоша, сайрийна дІаболабenna из хьал меттаоттадеш болх дІахьош ба; хедаеш, дІакхухь урамашкара гаьнаш.

Іумаранаькъан Аслана белгалдир, чоалхане хьал эттача даькъ тІа тІахьожам беш хила дезилга. Шахьара кулгалхочо иштта тІадиллар сиха цу гІулакха оарцагІбалар. Белгалду, укх деношка Іумаранаькъан Аслана кхетаче дІайихьар ший гІончашца, администраце болхлошца, цига лаьрхІар, ара хаоттам башха тешаме цахиларах, моллагІа хьала-га лакхара кийчо хилийта.

Массанега кхоачаш йола дегатІоз

ГІалгІайчен бахархоша дездир Россед

Гаьгенаькъан Мартина

Россе Дидездара хетаяьча кхетаченашка дакъа лоацаш хул вай мехкахой хІара шера. Укх 33 шера, мехках дог лазарашта доккха цІай долаш, хьадоагІа из лоархІаме ди. Ахкан хьалхарча бетта 12-ча дийнахьа доккхача исторен оагІув хьаллоацаш; хиннар, хургдар дагалоацаш, хул мехка. Тайп-тайпарча ханашка Даьхен гІулакха лаьттача бІухошта баркал ала деза ди да из! Боккха ба вай мохк, Росси массахана низ болаш, моастагІа вохаве ховш хьаений. Мехкахой цхьана хилар, хьалхалаттарашта шоай гІулакх нийса дІадахьа ховш хилар да из.

Вай цаІаш да, цунга хьежа лоархІаме дола цІай дездеча а берригаш гІадбахе гуллу. Цуденна хетаяь, Россекьамий дараш довзийташ йола кхетаче вІашагІьеллар Миннаца боллоша. Цу гІулакха раьза хилар адам даарашта санна. Гаьнарча, юхерча Россекмиингашкарча наьха кьаман кхача миштаб хьожаш, из мишта кечбе беза хоатташ, цІихезача дараш кийчдерий истори довзаш, уж даараш мишта, маца хьадаьннад хойтача исторегаладувгІаш, ха дІайихьар наха. Республикерча пхьарий Ассоциациенна тІадежадар доккха гІулакх массахана санна. Лакхана чІал дола говзанчаш болаш, хьабоагІа уж вай бІаргашка. ХьатІабаьхкарашца бувзам

чоагІбеш бар уж. Кьаман боккха толам ба ала йиш йолаш да тахан цар хьакхелла балхаш, хІаьга деррига а шоай гІулакх дика дІахьош хилар да. 24 оагІув чулаьцар Ассоциацие, цІай долча моттиге. Шолжа-Шахьарерча майдане доаржадаьдар дошо хІамаш хьаерий балхаш, дахчах хьаьа тамашийна хоза хІамаш, иштта кхьадараш а. Гойтама болх дІахьоча гучабаьлар керда говзанчаш. Јомабала безам бараш а дукха бар цига, цудухьа говзанчийго шербала мегаш ба, йоккха юкьялалехь. Кулгара хІамаш хьаеча говзанчашца кьамаьл дувцаловш, тайп-тайпара хаттараш доашхаш бар нах.

«Тоабан декхар духхьал хІамаш дІагойтарах латташ

дацар, гулбеннача наьха самукьадаргдолча тайпара, цар дегашта тоам беш хила везар кхетаче», - дийцар тхога пхьарий Ассоциациена хьалха латтача Галай Адама. Шахьарерча культуран Дворецегулбеннарашта концерт оттадир Паччахьалкхен филармоне артиста. ЦІихезача Охценаькъан Розайгара хІетга хьалкхийттача седкьиллага Хьаьшанаькъан Лолитайга кхоачаш, дІадодаш дар концерт. Даьхе хестаеш, цун исторех дола иллеш хозача хана бІаргашка хий отт... Ираз да вай массане, беркатеца даьй лаьтта даха йиш йолаш. Машар, нийско, беркат, ираз, аьттув латталда вай йоккхача Россекмассадолча шерашка!

ГІалгІайчено ший таронаш гойтаргья ПМЭФ

Аькхенаькъан Марем

Аътинга бетта 18-ча денгара 20-ча денга кхаччалца, Санкт-Петербурге мехкарча моттигий экономически таронаш гойтара лаьрхІа йола майда хургья, цу юкье я ГІалгІайче а. Карарча шера республикан Іаьдало лаьрхІад ПМЭФ кхетаченашка дика дакъа лаца, яхаш, дийцар ГІалгІай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабеша.

ГІалгІайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас белгалду, ПМЭФ - из инвестораша шоайла бувзам чоагІбара, мехка керттара проекташ гойтара дика майда я.

«Вай дика пайда эцаргба цу таронех, керттара проекташ: туризма, промышленноста, юртбоахама даькъ тІа, иштта ГІ

терко тІаозара», - аьлар цо.

Кхетаченна чудоагІаш вІашагІкхетараш хургда российский, иштта халкьашта юкь-

ерча дІа-юха гІулакх леладерий, цар таро я керда инвестицеш юкьейоахаш болх дІахьо. Цул совгІа, ГІалгІайчен викалаша

российски СМИ интервью лургья. Цунга гІолла республикан таронаш наха дІаювзийтаргья.

ГалгIайчено ший СВО бIухой йоакхо ю

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгIайчен Кулгалхочун вIашагIкхетар хилар, Къилбаседа Кавказа куран Росгварде кулгалхочунца

Аькхенаькъан Марем

ГалгIай мехка кхетаче хилар республикан кулгалхочун Келаматанаькъан Махьмуд-Иабий, Къилбаседа Кавказа Россее къамий гварде куран бIуна кулгалхочунца, инарал-полковникаца Спиридонов Владимирца. Из хоам бир

ГалгIай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Макшарипа Махьмуд-Иаблас дег чура даькъалавийцар Спиридонов иштта лакхача дарже из хьожаварца, кердача балха даькъ тIа толамаш дахара ловца а боаккхаш.

«Со тешаш ва, цун профессионални дикал, цо дукхача шерашка болх баь хилар, цу даькъе Къилбседа Кавказе гIолла а, дикача оагIорахьа накъадарда аьнна, Лакхерча Главномандующе - Россее Президента Путин Владимира хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш, - аьлар мехка Кулгалхочо шоай

кхетачен чаккхе еш.

Цул совгIа, цар дийцар бувзам лелабара керттера хаттараш, цу юкъе терроризм, экстремизм а йолаш. Керттера терко тIаяхийтар, республике дукха нах вIашагIкхеташ йола мероприятеш дIахьоча хана, де дезар лерттIа вIашагIдоллара.

ГалгIай Республико йоакхо ю, Украине дIахьош йолча ЛаьрххIача тIема операце бIухой. Кхоана эшаш мел яр: техника, дIа-юха лелара дола хьалаш, кхачан даараш бIухошта дIакхоачаргда, мехка хьашташ кхоачашдеш, Херсонский Запорожский областашка, иштта Донецка, Луганска доазонаш тIа латтачарна, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Бакьдолчунна тIехьа» яхача ганза филиала зарбан болх лелабераша.

«Из болх вIашагIбеллаб «Деррига а коталонна» яхача Халкъа фронт болама чудоагIаш. Мухь дIакхачийтара лоархIаме декхар тIадиллад «Бакьдолчунна тIехьа» яхача ганза кулгалхочунна Ховтанакъан Рамзана, иштта НФ моттигерча исполкома кулгалхочун ТIонганаькъан Башира. ГалгIай Респубlike гIолла йолча чурча гIулакхий Министерствос, бIухоша дехарах, ийь миччахьа гIолла чакхйоалаш йола мотоцикл йохийт, биь генератор, кхоь лотор деш йола аппарат, баьцаш дIахьокхаш дола херхаш, къайлаваккхара дола цхаралаш, ремонт яра дола гIирсаш доххийт», - аьлар хоамо.

Цул совгIа, 13 тонн молаш дола хий, кхачан даараш даххийтар лаьрххIача операце доакъашхошта моттигерча СВО доакъашхошта новкъостал лоаттадара йолча ганзо. Цо дерригача гумманитарни новкъосталах доагIаш дола ахча дIаделар шийгара.

ГалгIайчен СВО ветераний цхьанкхетарои халкъа фронтои шоайла бувзамаш леладергда

Гаьгенаькъан Мартина

аце викало.

ГалгIай Республикан лаьрххIача тIема операце доакъашхой ассоциаци, Халкъа фронт шоайла бувзам лелабеш хургья СВО бIухоша дIахо беш бола болх дукхагIа пайда бахьаш хургболаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ассоци-

«Балха тIехьа вIашагIкхетар дIахьош СВО ветераний ассоциаци кулгалхочо Саккхаланаькъан Мусас, Халкъа фронт ГалгIай даькъа кулгалхочо ТIонганаькъан Башира, ГалгIай Республикан СКФО гIолла викал ваьча Россее

Президента чувоагIаш волча Фаьрганаькъан Мовсара белгалдир балха тIа дикагIа хургдола, кхоачашде деза дешаш. Цар терко тIаяхийтар новкъостал лоаттадара йолча оагIонна, (цу юкъе ветераний могашал меттаоттатара). ЛоархIамерIа дола декхар дар бIухошца цар гаргарча нахача бувзам лелабар, моллагIа

дола хаттараш кхоачашдара», - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

Цо яхачох, цар цхьа барт болаш лаьрхIар цхьана прокташ вIашагIйохка, федеральни программа таронаш юкъейоахаргIолаш, ма хулла сихагIа Даьхен доазув лорадеш латтача бIухошта новкъостал дIакхачийта.

Депутаташ
вІашагІйоллаш
ба, Парламента
кхетаче
дувцаргдолча
дешай проект

Абхенаыкъан Марем

ГІалгІай Республикан Халкъа Гуллама Кхела кхетаче хилар, вице-спикера Пхъаранаыкъан Руслана кулгал деш. Доакъашхоша дийцар Парламента хьалхашка латта балха декхараш, из хоам бу ГІалгІай Республикан Халкъа Гуллама зарбан болх лелабераша.

Депутаташа белгалдир, законаш арахецара дакъ тІа абтинга бетта бе безаш хинна болх дІахьош хилар. Бакъда гулбеннараша юкъедаъхар кхыдола дешаш а. ЛоархІамеча проектах бар, цІихезача кавказоведа Горепекин Фомайна «Наха сийдер» яха ГІалгІай Республикан Халкъа Гулламо орден совгІата яларах бола соцам. Из совгІат далар дувзаденна да ГІалгІай паччахьалкхен Денца, иштта Горепекин ваь ди хиларца. Уж шаккхе а ди белгалдеш да кІимарса бетта 7-ча дийнахьа. Парламенто из, цхьа барт болаш, хьаллаъцар.

Белгалду, кхетаче ладувгІаргда МагІалбика администратце кулгалхочунга, 2024 шера баьча балхах а 2025 шера де лерхІацох а дувцаш.

Миннаца
терроризма
духьалара
баннераш
оттаяьй

Йовлой Ясмина

ГІалгІайчен къаман политиках йолча Министертвост оттайир, республикан 25 юкъарча моттиге терроризма духьале еш йола баннераш. Болам дІахьош ба терроризм, экстремизм юхатоха, царна духьале лоаттара йолча кхетаченашта чубоагІаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетата хоамо.

Из кхетаче дІахьош хилар дувзаденна да - наха цу ийрчача гІулакках бола хоам дукхагІа бовзаргболаш, иштта царна де дезар фуд хьалхадаккха дагахьа.

«Терроризм, экстремизм юхатохара, цо деш дола зе мелдоккха да наха дІахайтара дакъ тІа уж баннераш оттаярах хьабоала пайда боккха ба. Тхо тешаш да, цу хьало кхы а дикагІа из болх чІоагІбе таро лургьа аьнна», - аьлар министр Мизенаыкъан Руслана.

Баннераш оттаяьй дукхагІа нах лелача, дукхагІа вай бахархой чулоацаргболаш, фийла хила безилга царна хьалхадоккхаш.

Боккха лерхІам бола саг

ГІалгІай мехка йовзаш йолча хьехархочоа цхьаькха цІи елар

ГІазданаыкъан Ахьмад

Укх деношка, Россе Ди долаш, доккха хувцамаш хилар МагІалбика культуран ЦІен «Маьлха зІанараш» яхача берий театральни студе режиссёра Цхьорой ПаьтІамата вахаре. Цо дукхача шерашка баьча балха мах оттабир, «ГІалгІай Республикан цІихеза культуран болхло» яхача совгІатаца. СовгІаташ луш йола кхетаче дІахьош яр Магасе, ший совгІат цо хьайцар мехка кулгалхочун Келаматанаыкъан Махьмуд-Іаьлий бера. Из совгІат цунна дала могадаьр дар ГІалгІай республикан халкъа кхоллама, культураца дувзаденнаца наьха вІашагІкхетарий ЦІа.

«Ше болх бе йолаелча денз, дикача оагІорахьа гойташ, хьинаре къахьегаш укх дукхача шерашка хьайоагІаш йола кхоллама цхьанкхетар хьакхеллар Мухьмада ПаьтІамата цхьа пхийтта шу хьалха. НачІал долча хьехархочо, режиссёра кулгал деш, таханарча денна цу тоабо республикан, мехка яхьашка дукха коталонаш яьхай, боккъонца йола къаман театральни Іадаташ лорадархо йолаш. Цхьорой ПаьтІамата хьакхеллача тоабо дика Іомабу къона артисташ. Студе сцена кердадараш хьалхадахарал совгІа, укказа кІоаргга Іомаду ГІалгІай театра истори, Іадаташ.

Цу тайпарча балхо актёрашта лу шоай говзал дегІайоалаяра таро, иштта культуран тІехьале лораяйт», - аьлар «Сердало» газетата ГІалгІайчен РДНТ кулгалхочун заместителя Котанаыкъан Марема.

Цхьорой ПаьтІамат ший гІулакха профессионал хиларо къаьстта йола терко тІаоз. Цо, кІоаргга уйла еш, лох репертуар, дика вІашагІйолл дешара а драматически говзал шаьрьара а программа, цу юкъе хІара Іомалуш волчун карагІдоалар дІа а лоархІаш. Цун хьехархочун начІал гуш да хІара бераца ший тайпара из хиларах, эшача уж хьаллоацаш, цар хьинар дезача оагІорахьа лостадеш хьайоагІа из.

«Маьлха зІанараш» яхача театральни студе шоайла кхеташ, тешам болаш къахьегаш ба укх дукхача шерашка. Хьехамчас юх ловзаяра говзал, технически кердадараш дика дІалу ше Іомадеш долча берашта, цо уж иштта дика оамал йолаш, шоайла накъадоалаш, лерхІам болаш хургдолаш Іомаду. Къаьстта терко тІайохийт хьехамчас психологически берий кийчонна - цун кулгалца къона актёраш

шоаех бІубенна хул сцена тІа, паргІатта гойт цар шоашта ховш дар. Цу берий тоабан чІоагІагІа йола оагІув я шоай даьшца бувзам лелабар, цар дика дакъа лоац студе вахаре, новкъостал ду болх вІаштІехьбаккхара хаттараш кхоачашде. Цу тайпара хиларо тешшаме таро лу хІара доакъашхочунна лакха толамаш даха.

Ший профессии езаш а дика йовзаш а хиларца, дега йовхал хиларца, Мухьмада ПаьтІамата хайра, театральни студи хьакхолларал совгІа, бокъонцахьа бола театральни дезал вІашагІтоха, цига хІаравар ховш ва эшача шоашта накъабоагІаш хургболга, дезаш дола новкъостал дергдолга, уж шоай низах тешаш хилар царца дувзаденнад. Цхьорой ПаьтІамат берашца чІоагІа кІаьда я, цун дика хов зІамигача актёрашта ший кхоллама йовхал хоаялийта.

Дукхача шерашка цо беча балхага хьежача гуш да, ГІалгІайчен культуран тІехьале тешшаме начІал долча нахага йолга. Халкъа Іадаташца, культуран мах барашца из геттара дег чура хилар хьагуш да, цо кулгал деча театральни студе балха массайолча оагІонашка.

Из ше къаьстта сценически костюмаш кийчъеш, къаьнара белгалонаш хьакхоллаш я, цо таро лу культуран Іадаташка кІоаргга кхача. Цул совгІа, иштта хиларо аьгтув боаккх дикал лакха йола спектаклаш оттае, иштта кагирхошта халкъа Іадаташ довзийта. Цо таро лу дикал лакха йола спектаклаш хьакхолла, иштта шийна ховш дар кхувш

йоагІаца тІехьенна дІадала.

Театра студе болх дика вІашагІбеллаб, цига тайп-тайпара кердадараш юкъедаох. Цунна чудоагІаш да классически йоазош («Чипполино», «МозгІаро ший йоІ маьре мишта яхийтар»), иштта ГІалгІай авторий кхоллама балхаш («Идиг, Мадиг, ЗІамига йиІиг», «ШайтІилг»). Къаьстта наха дукхагІа езарех я «ТІаьрьюкъе улла малх», «ЖІакай улгах дола дувцар», «Нана-Борз», «Дешара безам», «Иттанега кхаччалца дагарде ховш йола газилг». ХІара гойтам - из боккха боаца никъ ба; искусствон, культуран дакъ тІа беш бола.

Тоабо доахача толамаша цецвоаккх. Цхьорой ПаьтІамата театра студи цкъа котъаьнна Іийнаяц «НачІал дола бераш» яхача Ерригроссийски яхье, тайп-тайпарча къовсамашка, фестивалашка, цо хьагойт къонача артисташа дика кийчо яь хилар, цар кулгалцо ший моттиге хилар.

Театра искусство дегІайоалаеш Мухьмада ПаьтІамата карагІдаьннараш дукха да, уж белгалдаьд дукхача совгІаташца. Из Россе юкъарча дешара сийдола болхло я; МагІалбик шахьара администратце, ГІалгІайчен дешара, культуран министервоша грамоташ а баркал оалаш совгІаташ а тийннад цунна.

Хьехархочун начІал долаш, ший гІулакх дезаш хиларах; цунна дика карагІдоал берашта юх ловзаяра говзал Іомае, иштта ГІалгІай мотт безабалийта, ГІалгІай къаман Іадаташ довзийта. Цо кулгал деш, театра студи бокъонца йола ГІалгІай Іадаташ ло-

радара, культуран тІехьале дегІайоалаяра центр хинна дІаэттар, цига хІара бера таро я шийна ховш дар дегІадоаладе, ГІалгІайчен мах бараш дегІакхувла, дукхагІа хилийта.

Кхоллам - из къаьстта дола совгІат да, гонахьара дуне хувца таро луш дола. Нагахьа саг кхолламца вахаш вале, цо шийна гонахьа сердал сог, кхычарна никъ гойташ. Бакъда цун ма ярра кІоаргаленаш гуш хул, дег чу ший тайпара безам болаш из хилча-берашцара безам.

Шийна цох дІадехаш хІама а доацаш, дег чура боагІаца безамо хьакхолл тамашийна дуне. Цун кхоллам йовхалах, сердалах биза хул, из хІаранега кхоачаш а ба. Берашца кІаьда, дог цхьалха волаш хиларо хьабелл царна искусствата бода никъ, цо лу уж мел бах а царца хургдола дикадар.

Цхьорой ПаьтІамата дег чура къахьегаш хилар, вай хьалкхувш йоагІаца тІехьенцара цун безам ба, из дукхача наьха дегашка бисаб. Из доккха совгІат цунна даларо хьагойт укх массехк шера цо хьегаш дола къа наха дика зийна хилар а, цар цун балха из мах оттабеш хилар а.

Цо дІахо а, берашта ший дег чура йовхал телаш, безамца уж кхедеш къахьегаргда. Из массаза санна хургъа царна йола сердал, искусство езарашта бола вахара никъ. Къаьстта иштта хила веза бераш дезаш, шийгара дика царна далара тІакхувш хьавоагІа кхоллама болхло, дика саг.

Мехкада: Ший вахар дикача оагӀорахъа хувца аьттув ба из

Аькхенаькъан Марем

Таьрахъашца дувзаденнарий Академе «Ишкол 21» йолча дӀахьоча курсе дехараш чуйидара болх дӀаболабир дӀадахача кӀира. Ший бувзама оагӀонашка яздыр вай Мехкадас цу гӀулакхах лаьца.

«Ший вахар дикача оагӀорахъа хувца аьттув ба из. Таханарча технологей хӀама довза безам мел бараш из хьаллацара тӀахьех аз», - белгалдир Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас. Мехка кулгалхочо иштта белгалдир, балхаш карадерзаде, кхоанен хӀама тоаде кагирхошта мел эшараш республике Ӏалашдеш латтилга.

«Ишкол 21» яьккха арабаьннараш вай республике санна, берригача вай боккхача мехка а накъабоалаш хургба, аьнна, хет сона, яхаш, дийцар Мехкадас.

Хоам бу, уьх бетта 19-ча

дийнахъа ишкола сайта тӀа дӀаӀоагӀбенна, онлайн-тестех чакхбала йиш йолаш ба кагирхой, цу гӀулакхо курса доакъ-

ашхой хила аьттув лу царна.

Белгалде деза, арахъара хьатӀабаьхкача доакъашхой Магасерча таханарча хано

дӀадеххача тайпара йолча фусаме Ӏе аьттув болга. Дийша йистебаьлча, балха отташ новкӀостал дергда хӀара студента.

ГӀалгӀайчен ахархо лаьрхӀар

МеханизаторӀа Паччахьалкхен преми елар Кремле

Курскенаькъан ИбрахӀим

Кремлерча Георгиевски зале, боккхача лерхӀамца тайп-тайпарча доакъош-ка дика къахьегарах белгалбаьнна Россее бахархой безбеш, совгӀаташ луш, кхетаче хилар.

Къаьстта терко тӀаяхийтар 63 шу даьннача ГӀалгӀайчен механизатора Къоастой Султангирена, юртбоахама даькъ тӀа цун карагӀдаьнначун лакха мах беш, Паччахьалкхен совгӀат далара.

Россе президента Путин Владимира даькъалавий-цар вай мехкахо цу доккхача совгӀатаца, цо белгалдир юртбоахама даькъ тӀа хьувкъам лакха хилийтарах, хьалхале лелаю технологеш юкъеяхарах, цо дика дакъа дӀалаьца хилар.

«Къоастой Закречун Султангири - ший балха новкӀосташта къахьегаме даькъ тӀа дика масал да. Цун начӀало, хьинаро духха пайда луш дола декхараш кхоачашдеш таро хулийт, цу юкъе лакха хьувкъам а кхебеш», - аьлар

паччахьалкхен кулгалхочо.

Цо юкъедаьхача ший тайпара лаьттан Ӏунал дара хьалаша таро елар, юртбоахама даькъ тӀа боккха толам баккха. Цун масало хьагойт лакха професионализм хилча, бӀарччача боахамашка кердадараш юкъе доаладе йиш йолга.

Ер деза совгӀат тешал деш да, лаьттанца беш бола болхиз духхьал професси хинна ца Ӏеш, мехка кхачан оагӀув кхерамзле йолаш хилийтара лоархӀаме декхар да. Къоастой Султангире истори - из низ чуболийташ дола масал

да, ше дӀахьош дола гӀулакх дезаш хилар а, начӀал а, лаьрхӀачунга кхоачаш хилар а долаш, цо кхоачаву эггара лакхагӀча толамга.

ГӀалгӀайчен бахархоша, доаккхал а деш, белгалду, Къоастой Султангири ший хьамсара лаьтта дезаш, боккӀонца вола ахархо хилар. Цун никъ механизаторгара Паччахьалкхен совгӀатага кхачалца, сийрда масал да кагирхошта; цо чӀоагӀду, ше деш дола хӀама дезаш а, кӀаьд ца луш а из дӀахьош хилар, толам баккхарах тийша хилар.

Илдарха-ГӀалий тӀарча СВО бӀухой гаргара нах сатувсаш ба, Ӏаьдало новкӀостал дарга

Гаьгенаькъан Мартина

Илдарха-ГӀалий тӀа баха лаьрххӀача операце бӀухой гаргара нах сатувсаш ба, Ӏаьдало новкӀостал дарга. Керттера хаттараш дийцар аргӀанара нах тӀаьца ди долча хана, яхаш, хоам бу «Сердало» газетига «Даьхен лорбой» ганза филиале.

«Наьха кхайкаралга ладийгӀар тӀема учӀета говзанчас (ВУС) Йовлой Яхьяс, вахара даькъа кулгалхочо Чуранаькъан Рукьета, производствени даькъа кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча Мизенаькъан Хьамзата, иштта вахара даькъа болхлохо Евкуранаькъан Микаила.

ТӀема бӀухоша дехар дир деша даха ха йоацача берий моттигашка, ахкан лагерашка шоай бераш дӀаоттадарца дувзаденна. Цхьабараш ара хаоттам во хиларах кхераш бар, дӀадахача кӀира хиннар санна.

Кхетаче вӀашагӀеллараша деррига хаттараш теркаме ийцар дӀахо уж тахкара», - аьлар хоам.

Москверча халкъашта юкъерча кхетаче; туризм, культура гойташ хилар республика

Йовлой Ясмينا

Москверча ВДНХ дӀайихьача «Гобаккха» яхача халкъашта юкъерча туристически кхетаче дакъа лоацаш хилар вай мохк. Тайп-тайпарча программашца мехка культура, туризм гойтар цига вай мехкахоша. Из хоам «Сердалога» бир цу юкъе хиннараша.

ГӀалгӀайчено гойташ дар наькъаш, «Ӏарамхи» курортара салаӀар, къаман пхьараша, говзанчаша хьакхелла балхаш, вайцига арахецаш йола хӀамаш. Геттара чӀоагӀа адам тӀаозаш хилар республике баха таро луча бӀалашца бувзабенна болх, иштта вай чаме даар чӀаьпилг а.

Россе Ди дездеш, къаман халхарах, гойтама балхах, фольклора тоабаша шоай начӀал гойтарах йола программа яр кийчъях.

Россе туристически карта тӀа вай мехко лоархӀаме моттиг дӀалацара тӀехьа пайда беш хилар кхетаче.

ГІалгІай мехка хъайийллар психиатрически, наркологически гІон центр

Аькхенаькъан Марем

Пхыилекъонгий-Юрта ший налараш хайийллар республикан психиатрически, наркологически центр. Цу лоархІамеча гІулакхе дакъа лоацаш хилар республикан кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла.

Центра чудоагІача керттерча декхарех цаІ да наха дарба дар. Цу гІулакха укхаза хъайийллай тренажёрни зал, психологически паргІатвалара кабинет, иштта къахьеге моттиг. Цул совгІа, цу урхалленна чудоагІаш да кердача технологешча дарбаш дар, къаьстта наркотикашча дувзаденна дегІа хьал дарашта.

Из лаьрхІа я 150 сага, лавара корта гучабаккха керда гІирс а ба. Цига кхалнаха а

малача наха а лаьрхІа йола моттигаш я, иштта берий психиатрически отделени, дийнахъа дарбаш ду моттиг, лаьрхІа йола наркологически палаташ, халача лазарашта дарба дара моттиг а я.

«Пхыилекъонгий-Юрт кІезиг-кІезига лорий доккха дакъа хинна дІаотташ латт, укхаза болх беш я онкологически, кхайкора диспансераш, хІаьта 2027 шера хьалъе лерхІ керда поликлиника», - аьлар мехка кулгалхочо.

Из хьалъе йолаяьй кхы а 2015 шера, бакъда хьалъаь ца йоалаш тІехъайисар из, болхлой цахилар бахъан долаш. Яь хинна чІоагІо йоха а яь, керда болхлой дІаэттача, из гІулакх дІадахар, аьлар ГІалгІай Республикан Кулгалхочун, Пачахьалхен зарбан болх лелабераша.

«Дикка къахьеге дийзар, таро а ийшар уж балхаш йистедаха. Тахан, оаха доаккхал а деш, хъаелл укх заман лорий моттиг, цо таро лургъа бахархошта дика дарба де а, иштта керда балха моттигаш хилийта а», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас. Цо тІатехар, центре 400 совгІа лорий болхло хургволга, царех 200 керда хъайийллача балха моттигашка къахьегаш хургва.

ГІалгІайчен лагерашка бераша са а лоІ, дегІа а доагІа

Коазой Мадина

Ишколай доазонаш тІарча лагерашка, ахкан замалаш хъа дешархой, салоІаш хиларал совгІа, цига дика дегІабоагІаш а хул.

ГІалгІайчен дешара, Іилман Министерствос яхачох, лагерашка болх беш я спортивни секцеш, тайп-тайпара кружокаш, кхоллама пхьоалле.

«Къаьстта йола терко тІайохийт берий кхерамзленна. Новкъа лелара бокъонаш царна йовзийташ болам дІахъу, цига берашта хьех наькъ тІа керттера ха дезар, бераш салоІаш хиларал совгІа, дика дегІадоагІа», - аьлар ГІалгІай Республикан дешара, Іилман Министерстве.

УнахцІенон болхлой Денна хетаяь кхетаче дІайихьар мехкарча депутаташа

Аькхенаькъан Марем

Халкъа Гуллама унахцІенон оагІон, вахара политикан, СВО доакъашхой, ветераний гІулакхех йолча

комитета йоккха кхетаче дІайихьар, унахцІенон оагІонцарча болхлой Денна хетаяь. Эккажкъонгий-Юртарча юкьерча ишколе хилар вІашагІкхетар.

Парламента зарбан болх лелабераша белгалдечох, депутаташа Олиганаькъан Бадрудина, Хъаштаранаькъан Заьлмахас дипломаш, баркал оалаш каьхаташ делар

наха дарба деш къахьегарашта.

Гулбеннача цу лоархІамеча болхлошка къамаьл деш, Олиганаькъан Бадрудина белгалдир, цар дІахьор эггара лоархІамерІа бола болх болга, доккха баркал кхайкадир бехктокхаме шоай моттигашка къахьегаш хьабоагІарашта. Иштта баркал аьлар, из кхетаче лакхача боараме вІашагІьеллача ишкола болхлошта.

Лочкъяь хинна машин хьакорайир, Илдарха-Галий тIарча полице болхлошта

Йовлой Ясмина

Илдарха-Галий тIарча полице болхлошка латкъа венача 28 шу даьннача МагIалбикерча вахархочо дийцар, цIен юхе лаьттача «Лада Гранта» яхача ший машинаца зIамагIа вола воша хоттам боацаш дIавахав, вода моттиг ца оалаш. «Сердалога» из хоам бир Iаьдала болхлоша.

Сиха оарцагIбаьннача МВД болхлоша Наьсарера хьалаьцар из машин. Лоалаш ваьгIар 26 шу даьнна Магаса вахархо ва. Цо белгалдир, машин Интернета оттабаьча хоамага гIолла ийцай ше, аьнна. Цо иштта белгалдир, машин йохкаш хиннача из дIаьгача сага машина да ше ва аьнна ехкалга.

Илдарха-Галий тIарча моттиге Ючуйгар машин Iаьдала. 700 эзар сома зе даьд 16 шу даьннача вошас машина даьна. Дукха мах бола хIама лочкъяьрах бехктокхаме озаргва из саг.

Эбарга-Юртарча дешархоша ВОВ турпалхошта хетаяь моттиг цIенйир

Гаьгенаькъан Мартина

Эбарга-Юртарча дешархоша, Сийлахь-боккхача Даьймехка тIема Турпалхой сийна оттадаь сийленг цIендир, яхаш, дийцар «Сердало» газетага

«Бералла наькъаш» яхача Еригроссийски проекта зарбан болх лелабераша.

«Хьамсардар лораду» яхача хьалхарча отделеней яхьа чудоагIаш, Эбарга-Юртарча №2

йолча юкьерча ишкола бераша лоархIамеча моттиге белхий бир. «Хьалхарчар болама» доакъашхоша шоашта могоар ду Даьхен сийдолча кьонгий цIераш йиц ца ялийтара», - аьлар хоам.

«Тоабо доаккхал ду цу лоархIамеча гIулакхе дакъа лонаш хиларах, цо дIахо а сийленца кхоачашдергда шийна тIадилла декхар», - аьлар моттигера проект кхоачашгьарга хьожаш волча Колой СаIида.

Бериславске цIерагIа урам тоабаьб МагIалбике

Коазой Мадина

Вахара моттигаш тоаярах йолча къаман проектага гIолла, Бериславске цIерах бола МагIалбикера урам тоабеш болх дIахьош латт мехка. Из хоам «Сердалога» бир цу оагIонцарча министерствон болхлоша.

Карарча хана ООО «Стройальянс» яха уж балхаш деш йолча моттига къахьегамхой кIалхара кIийле тоаеш, керда никь IотIабилла кийчо еш ба.

«Керда асфальт а бордюраш а йола гIашлой никь уллаш хургба из урам. Цул совгIа, ток кIезигагIа йоаеш йола керда лампаш еха хувцамаш дергда урам тIа», - дийцар тхога Минстрое.

Илдарха-Галан керттера урам тоабаь боалаш латт

Аькхенаькъан Марем

Илдарха-Галий тIа тоабаь боалаш ба 2,5 км совгIа бIаьха бола керттера ДжабагIанаькъан В. урам. Уж балхаш дIахьош да «Вахара хьалаш» яхача программанна чудоагIаш.

Из урам шахьара транспорт лелача моттигех керттера ба, цо хотт лоархIаме моттигаш: шахьара поликлиника, колледж, музей, стадион. Из никь чIоагIа тишбеннабар, цудухьа цо дукха новкъарлонаш йора моттигерча бахархошта.

ГIалгIайчен Кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас белагалдир, из болх кхоачашбале, лаьрххIа дола гIулакхаш чакхдаьха хилар.

«Наькъа балхаш дIадолададе, цаI волча оператора хийцар 2,5 йIаьха йола хин турбаш, уж тишъ-

енна хиларах. ХIанз хицара хаттар кхоачашдаь долаш, керда никь а дукхагIа ца бохаш говргба», - аьлар Мехкадас.

Белгалду, кастлуш, аьтинга бутт чакхбоалаш, деррига балхаш даь даьнна хургда.

«Турпалхошта хетаяь!» яхача яхъашка, котало яккхай кванторианцаша

Гаьгенакьан Марина

«Турпалхошта лаьрхІа» яхача 2D а 3D а графиках йолча мехкашта юкьерча яхъашка котало яккхар «Кванториум» яхача республикерча берий технопарка доакъашхоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

Кхелахошта духьалби-хьар Йовлой Сафияс граффити оагІонцара турпалал гойта, баркал оалаш бола дагалоаттама болх. «Ветеранашта хетадаь» яхача оагІонца шоллагІча моттиге оттайир из.

«Кхоанардар гойтарах» яхача оагІонца шоллагІча моттиге эттар Паражанаькьан Лина. Таьрахъашцара сурт кхелладар йиґиґа яхъашка, пикселашца тІема бІухочун сурт гойташ.

Яхъаш хетаяь яр, боккхача тІема юкье фашист вохавеш, вайга Котало кхачара 80 шу дизара.

Тока болх меттаоттабир 90%, мух хьекха баьнначул тІехьагІа

Курскенакьан ИбрахІим

ГІалгІай мехка дІахьош ба, вайцига чІоагІа мух баьннача хана нийсденна хатар юстардаккхара болх. Карарча хана республикан юрташ-ка 90% из болх баь баьннаб.

ХІанз говзанчаш 0,4 кВ ток хьаозаш долча бІоагІаш тІара тока саьргаш дІатовсаш ба. Цу юкье дакьа лоацаш ва 60 говзанча, 20 техника.

Энергетикаша шоай болх дика дІахьош хиларах, лоацача хана миho тийда тока саьргаш дІахеттар.

Баркал оал мехка бахархошта, эттача хьалах кхеташ хиларах. Дехар ду, шоай са ца дуаш, паргІата хилар, хатар дІадоаккхача болхлошка ладувгІар, цар яхар кхоачашдар.

Магасе Јомабала гулбир гІо деш лелараш

Гаьгенакьан Марина

Ерригача республикера гІо деш лелараш гулбир Магасе президентски грантий Ганзо хьаллоацаш дІайихьача «ГІо деш хилар - вахара оагІув»

яхача дешара моттиге. Из хоам «Сердалога» бир гІо деш лелараша.

«Тоабашта бекъабенна, мехкарча спикерашца лоархІаме кьамаьл дІахьош, виктори-

нашка дакьа лоацаш, хилар кагирхой. Ца говш йоаржае лерхІача проектех дийцар цар цига. Бахархошца шоай болх дІахьош, кьахьегама наькь тІа наькадаргдараш дайзар цига кагирхошта, дукхача хат-

тарашта жоп корадир», - йоах тхогарча хоамо.

Кхетаче дІайихьараш тешаш ба, цига шоашта дайзар кьонабарашта шоай наькь тІа дикка пайда беш хургхиларах.

Токацара хьал тоадеш, болх чІоагІбергба

Йовлой Ясмина

Магасе токацара хьал тоаде лерхІаш ба, из дІайовш хургІоацаш. Шахьара кулгалхочун декхараш кхоачашдеш вола Тиймарзанаькьан Мусас балха совещани дІайихьар Магаса РЭС кулгалхочун гІончаца Оли-

ганаакьан И., иштта «Магас-Шахьара электросетий» МКУ кулгалхочунца Саганаькьан Х., яхаш, дийцар «Сердало» газетага шахьара мэре.

Керттера дийца дош дар шахьара электросеташ тешшаме хилийтар. Терко

тІаяхийтар №9, иштта №15 фидераш тІа долча доакъошта, цига тІехьарча хана авареш дукхагІа хул.

Керттера декхар - токацара хьал тоадар, наьха цунца ювзаенна таронаш дикагІа хилийтар», - аьлар Тиймарзанаькьан Мусас. Кхетаче, цунна чуйоагІача организа-

цей кулгалхошта тІадиллар кхоачамбоацараш юкьера дІадахарга дІадодаш дар дагар а дийя, отчет оттаяр. Иштта тІадиллар лакха балха говзал йола нах цу гІулакха юкьеозар. Шахьара администраце из гІулакх кхоачашдар ший теркаме ийцар.

Хи тIа лораде дезараш хьалхадоахаш ба МЧС болхлой

Коазой Мадина

Ш о л ж а - Ш а х ь а р е ,
Илдарха-ГIалий тIа
цIеннах чуувташ; хи чу,
хин юхе болча хана; ба-
хархоша лораде дезараш
малагIаш да дувцаш,
болх дIахьош ба укх де-
ношка МЧС болхлой.

«ХIара дийнахьа рейдаш дIакхухь оаха бахархошца. Тха декхар - хин юхе лораде дезараш малагIаш да наха хьалхадакхар. Давьшка, ноа-ношка чIоагIа дехар ду оаха, бокъал а лораде, тIахьожам бе шоай берашта, кхераме лоархIача моттигашка лув-чаш доакха бераш гу тхона массахана. Къаьстта хIанз, берий салоIа денош долча хана, бIарг тIера ма бак-кха царна, шоай мукъагIа ма дита!» - белгалду МЧС.

СалаIа арабувлараш-ца массахана цу оагIонцара болх дIакхухьаш хьабоагIа сиха оарцагIа боагIаш бола уж беркате нах. Бакъда, хIаранена хет, шийца цхьак-кха хатар хургдац, аьнна; иштта хетар харцахьа да, лораваларо доккхача вонна кIалхарвоаккх саг!

Илдарха-ГIалий тIарча полице лохаш ва, 160 эзар сом лочкъадаь саг

Йовлой Ясмина

Илдарха-ГIалан вахар-
хо вера полице дехар
дахьаш. Цо яхачох,
дIадахача шера интер-
нета бувзамашка цунна
хоам корабир; кадро-
цикл йохкаш я, аьнна. Цу
тIа хиннача номерах те-
лефон а теха, цо дийцар
транспорта кхоь гIирс
эцарах, йохкаш волчун-
на 160 эзар совгIа сом
дIадахийтар, яхаш,
дийцар «Сердало» газе-
тага бокъонаш лораяра
боахаме.

Ахча хьайицачул тIехьагIа, йохкаш хиннар, кхы бувзам боацаш, къайла-ваьлар. Товар цунга хьакха-чанзар е ахча а хьадаланзар. Полице тохкама болх дIаболабир, цу гIулакхх бола. Цу сага леладеш дола гIулакх тара да Уголовни кодекс 159 статья тIа белгал-давккхача зуламах.

Туристаш гIалгIай мехктохкама музее бахар

Коазой Мадина

Ставрополера, Стамбулера, ГIабартой-Балкхарой мехкара баькка туристаш баха хилар ГIалгIай паччахьалкхен Мал-саганаькъан Тухана цIерагIча мехктохкама музее, цигара раьза болаш арабаьлар.

Залашка гIолла экскурси

йир. «Давьхен дукхача оагIоний бесаш» яхача давкъ тIа царна гуш хилар, ГIалгIайчен сур-танчий балхаш, «Шоана сийле, яхь» яхача оагIоно дийцар тайп-тайпарча шерашка ГIалгIайчен бIухошта карагIдаьннарах. Уж чIоагIа хоза хийтар туристаш-та. Бакъда эггара чIоагIарIа цар терко тIаяхийтар археологе зал яр, цига гойта оттаяь археоло-

ге балхаш деш кораяь хIамаш.

«Археологе зала экскурс-вода Пхьиленаькъан Дале дий-цар хьаьшашта гIалгIай Iадатий оагIонех, даарех.

Баркинхой тайпан йола цIен кхуврча зIы массайолча ханаш-ка иллай цIер тIа. Из беза гIирс лоархIаш хиннаб, ноахалгара ноахалга а кхоачаш лелабеш бола. Цун юхе ций Iомокхаде

йиш хиннаяц, во дешаш ала, кхыметтел пхьа леха а могадеш хиннадац.

Нагахьа санна моастагIа цу зIанарах дIахьокхалуш хилча, цох хьаьша хулаш хиннав; наьха цIер тIара зIы цо мархIайолле, из ше кIалхарвоаккхаргвар е вошал шийца дергдар лохаш волга хиннад», - аьлар «Серда-лога мехктохкама музее.

«Давь наькъашка гIолла - 2025» яха кагирхой лела арабовлар дIахьош да мехка

Гаьгенаькъан Мартина

«Давь наькъашка гIолла - 2025» яха болам хьаллоа-цаш, лоамашка лийлар вай кагирхой. Из хоам «Серда-лога» бир кагирхой поли-тикахи туризмахи йолча

министерствон зарбан болх лелабеча Гулой Ами-нас.

«Халача наькъашка гIолла гобаккха арабаьлар Соче-ра, Ростоведа, Донецкера, Санкт-Петербургеда, Мо-

сквера, Къилбаседа Кавказа моттигашкара гIо деш лела-раш. Эрзи, Хаьни, ЛаьлагIа, Салги яхача гIалай мотти-гашка кхача лаьрхIа арабаь-нна, цига кхаччалца никъ бе аьгтув хилар цар. Иштта атта доацача наькъашка лийнна-

беце а, шоай мел бола низ тIабахийта гобаккхар цар. Хьаьшашца дIайихьар къа-ман исторен, культуран мот-тигаш гойташ экскурси, гет-тара вай хIама дезаденна бар хьаьший», - дийцар тха газетата.

Мехкарча лоамашка цхъаькха шира гӀишло гучаяьлар

Коазой Мадина

ЖӀайрахъа-Ахабоарзен музея болхлошта, лоаман моттигаш тохкаш, вай культураца, истореца дувзаденнараш хоаделар. «Наькьист» яхача гӀалай дозон хьун юкье зийра цар из моттиг. «Сердалога» из хоам бир музея болхлоша.

Ах хаьрца йола из моттиг малхара кашамаш долаш хиннай. «Овкъара беса болча кхерах яьй из. 50 см кхоачаш да пеней сомал, уралатта диса пенаш 1,5 м (малхбузера пен), 3 метрага кхоачаш ба (кьул-беьхен - малхбоален оагӀув), малхбоален оагӀорахьарча пен тӀа ниӀ яьллай; шорал 0,6 м, лакхал 0,8 м йолаш.

Цхъан гӀатах латташ я из, тхов бац, кӀалхара лард йолаш я 9 кв. метрага кхоачаш. Геттара листа йолча хьун моттиге да из, цудухъа ца зувш укх ханага кхаьчад.

Малхара кашамаш цига хиннилга белгалду дӀадахаца бӀаьшерен 50-ча шерашка уж доханза долаш бӀаргадайнараша, Казахстане-ра нах цӀенах кхийтта ха хиннай из. Цхъацца цӀагӀа лелаю хӀамаш, хьайбай муӀаш, иштта кхьдараш хиннад цига», - дийцар тхога музея болхлоша.

Къаман пхьоала дозал

«Даьхе бахьан» яхача боламе-фестивале дакъа лоацаш ба мехкара говзанчаш

ГӀазданаькъан Ахьмад

Боккхача тӀема Коталон 80 шу дизара хетабаь баьржа болам-фестиваль хилар селий мехка. Вай боккхача мехка культуран оагӀонцара хозагӀдараш гойташ бола, хӀамай кӀоаргал йовза, тайп-тайпарча моттигашкара дукха нах гулбеннабар цу кхетаче. Махачкалерча Стальски Сулеймана цӀи лелаеча дозон тӀа боржабир «Говзанчий артель» яха гойтам. Ерригача Россера тӀабаьхкача говзанчаша тамашийна хоза балхаш довзийтар цига, юстара бисанзар вай мохк а.

«Гойтаме гулбеннараша цу сахьате зийра вай лакха начӀал дола говзанча Имагожанакъан Мадина. Фестивале гулбеннача хьаьшашта боккха тоам беш дар цун балхаш. Къаман дувхарца кийчъаь йолча, тамашийна хоза яьча теникашка хьожаш бар берригаш. ХӀара теникаца къаман беркате ладаташ гойта хьежар Мадина. Иштта бӀарг тӀаотташ яр цо хьаьй берий къаман костюмаш. ГӀалгӀай къаман кхоллама оагӀон дуне мел боккха чулоацам, кӀоаргал йолаш да дайра гулбеннарашта. Костюмий боскхы а дикагӀа тоабеш дар кулгашца хьадаь тӀехкараш.

Гуш дар, хьинаре къахьегаш, дукха болх беш уж хьадаь долга», - дийцар «Сердалога» Републикерча Къаман кхоллама ЦӀен кулгалхочун гӀонча йолча Котанаькъан Марема. Белгалде деза, кхолламцара безам Мадина.

най дег чу бера хана сомабаьннилга. Дукха хӀама хьакхолларца начӀал дола йиӀиг таьшца моллагӀа хӀама хьае, догам дилла ховш, иштта хӀамаш вӀашагӀехкача кружоке ухаш, исбахьален, мукъама ишколалашка ха дӀахьош хьалкхийра. МоллагӀа хӀама хьаййца, цох цхьа башха хозал хьакхолла начӀал деннад цунна Дала.

Цо баь цхьа болх-цӀилеторгех хьадаь Шолжа-Шахьар тӀара маьждиг тахан шахьарерча музейе латташ да. Мехкарча берий театра шоай балхача лелае теникаш хьаеш диза ялх шу даьккхад Мадинас. Тетатрерча архиве тахан болаш ба из боккха болх. Ший нанас

Шолжа-ГӀалий тӀа хьайийлалача хӀамаш тегача цехе Юмаелар Мадина маха баккха. Цу хана денз, из гӀулакх дезаденна хьайоагӀа из, цу балхацара говзал «ГӀалгӀайче» яхача къаман халхара ансамбле дӀахохьош. Шийна гонахьа мел долча хӀаманцара хозал зе лемай Мадина.

МоллагӀа хӀамах боккха, хоза болх вӀашагӀболла хов цунна тахан. Къаьнарча суртатшка хьийжа, дагадехар цунна берий къаман дувхара «Чокхи» яха проект вӀашагӀйолла. Берий 12 костюм я цо хьатийгараш. Къаман культураца, истореца дувзаденнараш массахана дийндеш хила везилга белгал-

ду цо ший балхашка. Ший говзалца вай дегашта тоам беш, къаман хозагӀа бола оагӀув массайолча моттигашка дӀагойташ; хьинаре, боккхача безамца тамашийна дола балхаш хьакхоллаш; хьайоагӀа вай мехкахо.

«Даьхе бахьан» яха Мадинас дакъа лоацаш йола фестивал ший болх дӀахохьош я. Културан оагӀонцара из доккха цӀай лоархӀае, белгала хургда дуккхача къамий вахаре. Фестивала керттера декхар да къаман хӀама цадайттар, кхоана ураоттаргӀолча тӀехьенга ладаташца лорадеш хьаденар дӀакхачийтар, беркате кхоллам исторе дуккхача шерашка бахийтар.

Гарамхе туристаш тӀалатта ахкан ха дӀайолаелар

Гаьгенаькъан Мартина

Гарамхи курорте ахканара туристаш тӀалатта ха дӀайолаялара хетаяь кхетаче дӀайихьар республикерча Паччахьалкхен викалалаша, иштта кхьйолча моттигашкарча болхлоша. Из хоам «Сердало-

га» бир туризмах йолча Комитета оагӀон хьалха латтача Хамхой Темарлана.

«Дукха нах гулбеннабар цу кхетаче. ГӀалгӀай эстрада артисташ бар шоай говзал гойташ. Цу кхетаченна лаьрхӀа йоккха фестиваль хьайийллар цига,

къаман даарех чам баккха аьттув бар гулбеннарий. Говзанчий ярмарке мехкарча пхьараша хьадаьча балхашка хьожаш, ха дӀайихьар хьаьшаша», - йоах тхога бенача хоам. Иштта, курорте дӀайихьар ладсаькх детарах, наьк дарах, кулгаш гӀортадарах йола яхьаш. Кот-

баьннарашта яла кийчъаь кубкаш, майдилгаш, иштта кхьдола лоархӀае совгӀаташ дар. Тхога бенача хоамах, яхьашка котбаьннараш, туризме дика къахьийгараш белгалбир цига - «ТолашагӀа вола гид - экскурси ер», «ДикагӀа вола туроператор», «Гостиницера толашагӀа вола болхло».

«Иштта йолча кхетаченаша вай мехка туристаш тӀаоз. Шергара шу мел доал дукхагӀа хулаш латт вай мехках бӀаргтоха ловраш, хозаленашца сакьерда-

лураш. Тха комитета лоархӀае да туристашта ле керда моттигаш хилар, туристически наькъаш хьаделлар, гидашта-экскурси ерашта аттестаци яр, иштта кхьдараш а», - белгалдир туризмах йолча Комитета хьалха латтача Цхьорой Мухьмада. Белгалде деза, вай мехка туризмацара тайп-тайпара оагӀонаш доаржаделга: гастрономически, культурацара-салоламе, исторически, илма довзара, экологически, гӀаш лелар, машинашца туризм.

Дика лор – Даьла совглат

«Моттигера лор» яхача программах

Гарчакханаькъан Сали

Ховш ма хиллара, шергара шерга тоалуш, дикагIа толамыш доахаш, хьайоагIа вай унахцIено лораяра оагIув. Дукха лораш, лорий йижарий, фельдшераш ба дийнахьа-бийсан наьха могашала ха тIа латташ. Дикка эргадоалаш латт цу даькъе юрташкарча наха дарбаш дара гIулакх. Из тоадар духьа, 2012 шера денз, вай мехка юкьейоалаяьй «Моттигера лор» («Земский врач») яха программа. Цунха йIаьхьаьй 2030 шерга кхаччалца. Цкьарчоа хеталу, из программа вай заман чухьа хьахинна а лелаш а аьле.

Амма из иштта дац. Пачахьа заман чухьа Александр II-чо вахаре эргалонаш еча хана, юкьедоладаьд юрташка моттигера (земски) доал дара Iаьдал, цунца цхьана хьахиннав земски лор а. Вешта аьлча, из хьахиннав 1864 шера наджгоанцхой бетта 1-ча дийнахьа. Соакха 160 шу дизад цу тайпара лораш а цар цIи а

хьахинна. Цар керттера декхар да юрташкарча наьха унахцIенонга хьажар, цигара лорий болх кердача, дикагIа боарам тIа баккхар, лораш ца тоьаш моттиг цахилийтар. Укх тIехьарча массехк шера земски унахцIенон болхлой таьрахьаш эзарнешка кхаьчад. 2023 шера Россе 6,7 эзар хинаб уж. Царех 4, 5 эзар лораш хиннаб, юкебисараш - юкьера дешар дийша унахцIенон болхлой. Соакха акха чакхдоалаш, вешта аьлча, цхьа шу хьалха вай республике хиннав 350 земски лор. Царех хIаране хьайцад цхьацца миллион ахча.

Цу тайпара кхоь лор болх беш ва Сурхо тIарча амбулаторе: терапевт Дзейтанаькъан Лейлаи, берий лораш Янданаькъан Лейлаи Дебаранаькъан Луизаи. Царех цхьабараш пхи шу даьккха бала боакх юрта, вожаш хIанз мара дIаболабеннабац юрташкарча хьалашка кьахьа. Цкьаза нийслу шоашта йилла ха чакхьаьлча а, лораш юрта Iеш, дIахо цига болх беш. Сурхо тIара лораш а Iе тарлу иштта.

Сурта тIа: Сурхо тIара земски лор-терапевт Дзейтанаькъан Лейла

НачIал дола кьона ашархой хоржаш ба мехка

Гаьгенаькъан Мартина

Театра, кинон, цу оагIонца дувзаденна-рех йолча Магасерча моттиго республикерча культуран гIулакхех йолча министерство-ца вIашагIьеллай, «ГIалгIайчера кьона оазаш» яха начIал дола кьонабараш гучабоаха яхь. Из хоам «Сердало-га» бир ЦТКиКИ.

«Берий театре дIахьоргьа яхьаш, укх бетта 24 дийнахьа нийсса кхо сахьат даьлча. Цу юкье да 15 шерга кхачанза дола бераш, боккхийбараш, тайп-тайпарча ашарий гIирсашчара говзал яраш», - дийцар тха газетага.

«Вай регионера тайп-тайпарча оагIонашца начIал дола бераш, кагирхой гучабахара тIехьа лоархIаме я из яхь», - аьлар ЦТКиКИ кулгал деча Дзортанаькъан Мадинас. Хьалха тха газетага гIолла хоам баьбар, толашагIбарашта совгIаташ дала лаьрхIад аьнна.

Из вахарцара кьастар дукхача наха зийнад

Бокьонца вола физкультурник вар из

Гарчакханаькъан Сали

Цхьабола нах вахарцара кьаьстача дукха еза га е хозахета гIала ежача санна атта гуш хул. Цу тайпарча нахах вар. аьнна, хет сона Эккажкьонгий-Юрта ваьха Кьоастой Ахьмад. Iуйрийна доахан дIалоахкача хана, Сурхо тIа е Магасе бодача новкьа го йиш яр машиний наькъа йистергIолла удаш вода саг.

Массане сигнал еттар цунга, шоаш тIехбоалача хана, хIаьта удаш воагIача сага, царга моаршал юхалуш, кулг айдора, ший наькъах ца воаш. Ше вахача юрта-ра ваьле, Сурхо тIарча МЧС кхаччалца е Магасерча пенсионни ганзага кхаччалца, веде хьал а вахе, юхавоагIар из хIара Iуйрийна. Из фу саг ва хатта дезаш хилацар, массарна вовзаш вар из, ший унахцIенонга хьожаш хиларах. Са ираз хилар цунца мас-сехк шу хьалха вIашагIкхета а цох язде а. Цу хана 65 шерал тIехваьнна вар из. ХIара Iуйрийна удаш, 6 километрал кIезигагIа боацаш никь бора цо.

Из цун унахцIенонна эшаш а могашал тоаеш а дар. Цунца кьамаьл деш, 1990 шера ше ада дIа мишта волавелар цо

дувцаш, аз яздаьдар: «Цхьа ха яр, гIалгIаша оалаш ма хиллара, дегIа текха волаш. Лакхалга диллача, 1 м 60 см. мара веце а, дозалга диллача 80 кийла вар из. Кхыча дешашца аьлча, хила езачул, 20 кийла совгIа яр цун дегIаца.

Цу хана дагадехар цунна совлен бола, ца эша «мухь» Iобаккха. Юхьанца, гаьна ваха везаш хилча а, гIаш никь бора, машина тIа ца ховш. «Оаха дIавугаргва хьо», - аьле, автобус е кхыйола машин соцар, бакьда наькъахо ший уйлан тIара валацар. «Сай дегIа лолам беш ва со. Иштта аттагIа я сона», - оалар цо. Ха дIайодар, Ахьмад гIеллуш вацар. Никь барах пайда хилацар. Ада везаш дар гIулакх. КIезиг-кIезига водаш, 50, 100, 200 метр Iотлаетташ, никь бIаьхбора. ТIаккха ший, кхоь, йиь... Ханаш яр 15-20 километр из удаш а. Юхьанца гувнаш тIагIолла удар. Веде хьалтIавоалар, тIаккха гувна кIалвоалар. ЧIоагIа никь когашта дика боацандаь, баь тIагIолла лелар. Хьалха вахара-вара, наб яра дика вацар из. УнахцIенонна дуккхача тайпара Iаткьаш ма дий тIехваьнна верста хилар. Ха дIаяхарца, ший уйла, дагалаттар кхоачашду цо. ДегI хьоадара наькъаца, ца эша мухь йошаю, дулх а беа кхера мо

тIера Iокхосс...»

Барчча хьаййчаца 34 шера хIара Iуйрийна удаш ваьхар из. Наьсарерча пенсионни ганзе балха вола Ахьмад каст-каста гора сона Iуйрийна удаш воагIаш, балха водаш автобуса чу, сайрийна цIадоагIаш а каст-каста вIашагIдетталора тхо. Миччахьа вале а, эздий, гIулакхаца саг вар вай мехкахо. Цхьа юкь яьлар укх шера, Ахьмад хьалха мо Iуйрийна удаш воацаш, бIарга ца гуш. Хаьтгача, цхьанне аьлар:

- Из, хьо маьрша, дIаваьннав.

Тешанзар со, цо ше яьхачох, дего сахьато санна болх бора, ций массаза хила безача боараме дар. Из бакьдий хьажа, лаьрххIа Наьсарерча пенсионни ганзе вахар со. Цунца кьахьегаш хиннача наха бакьдир Ахьмад кхелха хилар.

ХIанз Iуйрийна Сурхо тIа е Магасе водаш хилча; сагота, цхьа хIама эшаш, ца тоьаш санна хет.

Ца тоьар ва наькъа йистергIолла удаш лийнна саг. Сона вовзаш, гIалгIашта юкье цу тайпара физкультурникаш ший мара вацар: Бар-

ханой Висангирии Кьоастой Ахьмади. Уж шаккха тахан шоай Iоажалах байнаб. Бакьда шоаш дийна болаш, кагирхошта дика масал гойташ бар уж. Физкультура унахцIенон дIоагIа долга хьалхадоахар цар шоай гIулакхашца. Цар никь хьалъэцаргбараш кхы а дукха ба аьнна хет сона, вай кьаман юкье.

Саг валар хала хIама да, дика а эшаш а вола саг валар шозза халагIа да. Ший 74 шу даьннача хана, вайцара кьаьстар Кьоастой Ахьмад.

Галглай ма дий вай?..

Цу дешай дика а во а оаглонаш

Гарчакханаькъан Сали

Ший къам ца дезаш, ца лоархIаш саг ва аьлча теша хала да. Цунца цхьаккха во хIама дац. Нагахь санна ший къам дезаш из вале, цунна деза ше малхавьккха да-нана, къаман мотт, ший юрт, Даьхе. Ший къам ца дезаш, кхыдола къамаш дезаш ва яхар даьсса хабар да, хIана аьлча дуненна дIадала хьаькъал долча наха яьхад: ший къам цадезачоа наьха къам а дезаргдац. Из нийса а да. Галглай къам зIамига дале а, бакъда хоза а хьаькъал долаш а да аьнна хет сона, цунна юкьера хьабьннаб гIорбаьнна Илманхой, йоазонхой, юристаш, Iаьдала болхлой, тIемхой, къахьегамхой, кхыбараш. Цар сий даьккхад вай дахача лаьттан, из наха дIадовзийтад. ХIара дийнахьа ца хозе а, каст-каста хаза йиш я «Галглай ма дий вай!» яха дешаш. Цар чулоацамах, дикача а воча а оагIонех дувца безам бар са укх йоазонца.

«Галглай ма дий вай!» яхача дешай дикача оагIонах дувцаргда вай эггара хьалха. Цхьан сага е бIарчча къама дика хIама карагIдаьлча, из дика хеташ, цох доаккхал деш, ала йиш я цу тайпара дешаш. Масала, Олимпийски ловзарашка котваьнна цIавенав вай мехкахо. Из хьахезача, цох кхаь хинна, ала тарлу: «Галглай ма дий вай!» Укхазу цу дешай маIан дувзаденна да, эсала мичад вай, низ а чIоагIа лоIам а гойташ хьадоагIаш ма дий вай яхача уйланца. Е хьаэц вай кхыдола масал, лакхара дешар дийша, Илман болх баь, белггаларча Илмай доктор хул сагах. Мел хоза хет ший къамах волча сага цу тайпара аьт-ув баьлча! Юха а ала тарлу, хьаькъал долча мехкахоох курал еш дола дешаш. Уж ала мегаргдо-

ла моттигаш а дукха хиннай вай Илманхошца ювзаенна.

Тайп-тайпарча тIемашка дакъа лоацаш хиннаб вай мехкахой, цар майрал гойтай эрсий-туркий, Дунен хьалхарча, Граждански, Сийлахь-боккхача Даьймехка тIемашка. Цхьабола вай мехкахой бизза бола Георгиевски жIарга кавалераш а хиннаб. Хьаэц вай гIалглай дошлой полк, дунен хьалхарча тIем тIа цо эшай хиннай Германе аьшка дивизи. Укхазу ца аьлча маца аргда: «Галглай ма дий вай!» Вай къам хестадеш, кхыдола къамаш Iотеладар, шоаш массарел тIех хетар дац цу дешашца; дика хIама хьаллацар, из могадар, ший мехкахошта дикадар каргIдаларах кхаь хилар да из. Нагахь санна сага толаме хIама карагIдаьннадале, ше хьаьаьнна моттиг, нах цунна дукха безаш хилар да из. Ший къам дезаш хилар да. Укхазу дагадох сона Iалбаканаькъан Жабраила язъьча «Галглайче, хьо еза сона» яхача байта тIеххьара мугIараш. Из цо чакхъьккхай укх дешашца:

«...Галглайче, хьо еза сона,
Со-се гIалгIа воIандаь».

Ма хоза а сийлахь а безам ба поэтаи мехкаи юкьерабар! ЦIаккха шоашка хьаьтгадий оаш: «Сай къам дезий сона?» Хаттал шоай дегага, из харц лувргдац шоана, цо нийса жоп лургда шун хаттара. Цул совгIа, цо хьааргда шуга, шоай къам дукха дезаш, оаш даь гIулакхаш малагIаш да. Лакха лоамаш кIалтIадетта дезац цу гIулакха-м, оаш шоай къам, мохк хозбе даь зIамигадар а гуш хургда. Укхазу дагадох сона «Сердало» газета редакце болх беча кхалнаха а маIача наха а укх шера баь хоза болх. Редакце цIенна юххе (цун коа) йоархIаш тIа а ювлаш, уж хIара шера дIа а хьекхаш, уллаш лаьттан чIегилгI яр. МаIача наха цхьацца къахьегам

шоатташ долаш, цу тIа яьгIа ков блехдеш хинна комар дIаяьккхар, канализаце кIоаг, ногIар гIадилла, дIакъайлар, керда, цIена лаьтта хьа дена Iудехкар цу моттиге, цул тIехьагIа цхьацца хIама дIайийра, дIаагIар. Шо тешаргдий хац сона, цига дIабегIача боалаш тIа хIанззе а сом летаб – цIийбенна боалигаш. Лаьттан тIа кхалнаха дIадегIад цхьан оагIорахьа зизаш, вокх оагIора кастта зиза тохаргдолаш я коартол, тIабаьннаб саьмарсаькх, хох, деррига дийца варгвац, из бIаргаго деза. Вешта аьлча, ший ков, лаьтта, мохк безача сага ший гIулакхашца хьагойташ хул цу хIамашцара гаргало. Хозал кхолла хов вайна, Галглай ма дий вай!..

Хала хете а, уж дешаш шоай во маIан долаш а оалаш, хозаш хул дукхагIа йолча хана. Цу хьакъехьа сайна хеза, дайна массехк масал доаладергда аз. Новкъа гIолла воагIаш хул, ший машинаца иштта лелара бокьонаш телхаш, киса машин лалла бокъо луш дола каьхаташ доаца саг. ГАИ болхлоша соцаву из, цхьаккха тайпара из дIавахийта йиш йоацилгIа хайча, машина тIара Iовоаккх, транспорт Iаьдало Iочуюг. Укхазу гаишникашта хийла хезад аьнна хет сона: «Галглай ма дий вай!» яха дешаш. ХIанз цу дешашца хозаста хIама дац, Iаьдала болхлошта кхерам тувсилга, ше из дутаргдац, юхадекхаргда яха маIан да цар. Цу тайпара нийслу-кх из цхьайолча хана, саг чIир леха волалаш. Вокхо хьабер шийна тIабилла Iаьдала болх ба, из цIена а нийса а хIана бу Iа, яхар санна маIан долаш хIама да цу даькъазча водителя дувцар.

Цу тайпара хIама нийсдала тарлу хьехархочун вахаре а. Вайна ховча беса, деррига бераш малайках хилац, царех цхьада-раш харцахьа лел, ишколера дIа а доах, цар дешац, шиаш йоах. Цуду-

хьа хьехархочо «2» IотIаоттайийя, чудут цу тайпара бер. Цхьан класе шин шера деша дезаш хул из. ТIаккха цу тайпара хоам дIахеза да е воша воагIа хьехархо волча:

- Тха бера шиь хIана оттаяьй?
Чу хIана дитад? – хул цар хаттараш.

ДIадийчаца, дIакхетабича, хьахерхочунга ладувгIаш хилац боккхагIбараш. ДIаболхаш оал: «Ер иштта дусаргдац хьона. Галглай ма дий вай!» Юха а дов хьакхайкадеш дек уж дешаш, ишттача наха моллагIа во де тарлу, шоай бер нийсача новкъа даккха, цунна хьаькъал дала гIерташ волча сага.

Сай вахаре нийсьенна цхьа моттиг ювцаргья аз укхазу. Iаьдала болхло вар, цхьаккха тайпара цун балхаца товш доаца гIулакхаш леладеш. Цо леладер дикка сайна Iаткьилга хайча, цун хьаким волча чу а ваха, цу сага сайна леладер дIадийцар аз. Ер гIалгIа вар, хьаким эрсе вар. ШоллагIча дийнахьа, дикка лакха дарж дола из саг балхара чуводача сона духьалвера. Дукха къамаьл динзар цо соца, бакъда: «Галглай ма дий вай!» - аьлар. Вешта аьлча, наьха бокьонаш лорае ше отта-вича а, нийсхо е ловш, бакъволча сагаца дов лаца лаьрхIа вар из.

Цул тIехьагIа а дуккха моттигаш нийсьеннай сона, цо вахаре фут-таренаш еш, ше яьха: «Галглай ма дий вай!» - кхоачашдеш вар из.

Дукха ха йоацаш алапи хьаэца Магасерча Сбербанке чувахар со. Кхалнах латтар сол хьалха. Са аргIа гаьна яле а, со хьалхавалийта хьежар уж, эздел леладе ловш:

- Волле, хьаэца, - аьлар царех йоккхагIчо.

Эздел хилар а хоза хIама да, амма со сай аргIа хьатIакхачарга хьежа Iийра. ТIаккха цу кхалсага аьлар: «Галглай ма дий вай! Из эздел а юкьера дIадоале...»

Нагахь санна цу тайпара эздел леладеш, тика чу а, лорашка вахача а, квартиран аргIа хьатIакхачарга хьежаш латтача а лакхе хьоахадаь дешаш оалаш хуле, массаза товш хилац уж. Со къавенна, латта ца могаш, бе Iаса йоаллаш къоано хиннаваларе; Сбербанке хьалхавалийтача а хIама дацар. Ше-ший леладе дезаш а ца дезаш а моттигаш йолаш да эздел а.

Массадолча хIаманца вай дика хилча, нийсхо вайна юкье хилча, пайдана доаца хIамаш бахьан долаш чIир ца лийхача бакъахьа хетар сона, хIана аьлча гIалглай ма дий вай.

Замай бувзам гойта книжкаш

Илма-тохкама институту баь боккха болх

Гарчакханаькъан Сали

Галглай паччахьалкхе хьа-хинна 100 шу дизар дез-дир вай мехка, дукха ха йоацаш. Цу доккхача къаман цIайга водаш, цхьацца дика, тIехьаленна хургдола хIама дита гIертар хIаравар. Иштта Илма-тохкама институту баь болх – кхелла кхо книжка кхаьчад укх деношка «Сердало» газета редакце. Уж тайп-тайпара чулоацам а лостам а болаш да. Цудухьа лоацца а къаьст-къаьста а дувцаргда вай царех.

Хьалхара книжка да «Багаб-бувцам, этнографи, динца дувзаденна гIалглай кхетамаш XIX-ча – XX бIаьшере дIадолалаш Россее Илман кепайоазон тIа» аьнна цIи тилла. Из оттадаьр я филологически Илмай док-

тор, РАНа чуйоагIача А. М. Горьке цIерагIча дунен литературан института кертте-ра Илман болхло Алиева А. И. Цунна дешахьалхе язъьар а из ше я. Лакхе хьоахаь книжка-яр санна цIи йолча Илман статьяра дIадолалу книжка. Цун хьалхара дакъа хетадаь да багахбувцама йоазошта. Ювцача заман чухьа кепа техача халкъа кхоллама юкьера вайна короргда Iоахарганаькъан Ч. дIаяздаь фаьлгаш. Масала, царна юкье да «Галглай Цхьори яхача юрта дIаяздаь фаьлгаш», кхы а мссехк гIалглай фаьлг: «Хьаькъал дола кхелахо», «Куралаш е йоагIий кхалсага?», «Малав везагIа?» Боккха лоархIам болаш да аьнна хет сона Долгат Б. дIаяздаь наьрт-орстхоох дола оаламаш. Укхазу вай деша таро я багабхувцама юкье гIордаьнна, кхыметтел Толстой

Лев Николаевича дийша хинна «Сеска Солсеи Колой КIанти» яха йоазув. Дунен вовзаш волча Лев Николаевича: «Ма хоза фаьлг ба!» - аьнна хиннад цох. Иштта Долгат Башира дIаяздаь хиннад «Сеска Солсеи Боткъа Ширткъеи», «Боткъа Ширткъа», «Наьрт-орстхой фу хадар», яха а кхыдола а къаман жовхьараш.

Дувцача книжкан «Галглай этнографи» яхача даькъо довзийт вай къаман вахар, белгалонаш, Iадаташ. Царех вайна дувц Iоахарганаькъан Ч., Грабовский Н., Леонтович Ф., Харузин Н. даьча тайп-тайпара чулоацам болча йоазоша. Книжка тIеххьара дакъа хетадаь да гIалглай динца дувзаденнача кхетамашта. Цун юкье деша таро я бер дарца, саг йоалаярца, кхыча цIайшца а Iадаташца а дувзаденнача къаман гIулакхех. Дона-тIарча-Ростове арадаьнна-

ча цу книжкан 416 оагIув я.

ШоллагIбола вай Илманхоша баь боккха болх ба «Галглай литературан очеркаш» аьнна цIи тилла. Доккха ши книжка да уж. Института цIерагIа даьча доккха доацача йоазонца дIадолалу хьалхардар. Из даьр ва института директор Оздой Аьдалгире Джамбулат. ДIахо еша йиш я «Галглай литературан дегIаахара ханаш» яха статья, Ноакастхой Хаважи Биттирова Тамараи я из язъьараш. Багахбувцама даькъа хьакъехьа дувцаш да Илма-тохкама института болхлочо Матенаькъан Мухьмада даь йоазув. Хьалхарча книжка тIара вайна короргья къаьнача йоазонхой цIерашта нийса кIезига бувцачар цIераш а, царех ва Гуцаранаькъан Ми-каил, Марзбиканаькъан Осман, Мартазанаькъан Тимур, Абаьданаькъан Бек, кхыбараш.

ТIехьа тIайоагIача хана, ишко-ле Iомаду дешара керда книжкаш оттадеча заман чухьа, иш-коле а Iомабе мегаргболаш йоазонхой ба уж.

ШоллагIча книжканна юкье а ба боккхагIа болча йоазонхошта нийса тIехьа тIакхийна, кердача ноахалах бола деша говзанчаш. Масала, царех ва Пхьаранаькъан Руслан, Оздой ПаьтIамат, Новразанаькъан Макка, кхыбараш. Дувцача книжкаш тIа цар шоай йоазош дац, Илманхоша, журналиста, критикаша царех а цар кхолламах а дувцаш дола шоашта хетараш да. Йоазонхошта хетабаь из боккха болх кийчаьр а арабаьккхар а Галглай Республикан культуран Министерствои Iоахарганаькъан ЧхьагIа цIерагIа Илма-тохкама институту я.

14КАЪХАТАШ

ГІАЛГІАЙ РЕСПУБЛИКА ЗАКОН «ГІалГІай Республіке организацей пайдах налог тохар оттадеш инвестиционни налогови вычет яларах долча» ГІалГІай Республіка Закона хувцамаш юкьедахъара хъакъехъа ТІайицад ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама 2025 шера бекарга бетта 10 ди Статья 1 «ГІалГІай Республіке организацей пайдах налог тохар оттадеш инвестиционни налогови вычет яларах долча» 2019 шера оагІой бетта 2 дийнахъарча №46-РЗ йолча ГІалГІай Республіка Закона (интернет-газет «ГІалГІайче» (www.gazetaingush.ru), 2019 шера оагІой бетта 2 ди; 2022 шера лайчилла бетта 30 ди) юкьехъо Іобелгалдаъ хувцамаш: 1) 2 статьяйна тіатохар де Іобелгалбаъ чулоацам болча 4 пунктаца: «4) спортивни гІишлош хъалъяра даькъе.»; 2) 4 статьяй текст Іобелгалъяьча редакце дІаязье: «ГІалГІай Республіка бюджете дІалуча пайдах тохача налога боарам ГІалГІай Республіка дозон тіа инвестиционни проекташ кхоачашъеца организацешта налога боарама вычет белгалъяр оттаду Іобелгалбаъ къахъегам дІахъоча: 1) телекоммуникацей даькъе – 5%; 2) гІишлош хъалъярен чакъяхъара производствай даькъе – 10%; 3) спортивни гІишлош хъалъяра даькъе – 10%». Статья 2 Ер Закон низаца чІоагІденна болх бе долалу, ер официально кепатеха итт ди чакхдаьннача дийнахъа денз.	ГІалГІай Республіка Мехкда г. Магас 2025 шера «18» <i>август</i> № 13-РЗ Келаматнаькъан М.М.
--	---

Извещение о проведении торгов в электронной форме по продаже арестованного имущества

1. Организатор аукциона, продавец: Территориальное управление Федерального агентства по управлению государственным имуществом в Республике Ингушетия (далее — ТУ Росимущества в РИ, Организатор торгов)

2. Форма аукциона: аукцион в электронной форме, открытый по составу участников и по форме подачи предложений о цене имущества (далее — аукцион, торги).

3. Место проведения аукциона: аукцион проводится на электронной торговой площадке «Сбер А» (АО «Сбербанк - АСТ»), в сети Интернет по адресу www.utp.sberbank-ast.ru (далее — ЭТП «Сбербанк - АСТ», ЭТП).

4. Дата и время начала приема заявок на участие в торгах — 19 июня 2025 г. с 09:00 час. (МСК).

5. Дата окончания приема заявок на участие в торгах — 14 июля 2025 г. в 17:00 час. (МСК).

6. Время и место приема заявок - заявки подаются круглосуточно в период с начала приема заявок до окончания приема заявок через электронную торговую площадку «Сбербанк - АСТ» в соответствии с порядком, указанным в настоящем извещении, а также в соответствии с регламентом ЭТП «Сбербанк - АСТ».

7. Дата, время и место подведения итогов приема заявок на участие в торгах — 15 июля 2025 г. (МСК) по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Победы, д. 3.

8. Дата, время и место проведения торгов (подведения итогов торгов) — 16 июля 2025 г. в 10:00 час. (МСК) на ЭТП «Сбербанк – АСТ».

9. Сведения о выставляемом на торги имуществе:
Лот №1: заложненное недвижимое имущество должника Джугустовой А.Д: земельный участок площадью 597 кв.м., кадастровый номер 06:05:0000003:7522. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Назрань, Насыр-Кортский АО, ул. 7 линия, 69/3. Начальная цена продажи - 740877 (семьсот сорок тысяч восемьсот семьдесят семь) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 30 000 (тридцать тысяч) руб. Шаг аукциона - 5000 (пять тысяч) руб.

Основание для продажи – постановление судебного пристава исполнителя ОСП по г. Назрань УФССП России по Республике Ингушетия Медова Р.М. от 29.04.2025 г. № 06017/25/331434.

10. Прочие условия:
Участником торгов может являться любое лицо, зарегистрированное на ЭТП, не относящееся к категории лиц, которые не могут участвовать в торгах в соответствии с п.5 ст. 449.1 ГК Российской Федерации, в срок приема заявок оплатившее задаток и подавшее заявку на участие в аукционе с приложением документов (сканобразов подлинников или ска-

ГІАЛГІАЙ РЕСПУБЛИКА ЗАКОН «ГІалГІай Республіка законопроекташка хъажарах а законаш тіаэцарах а долча» ГІалГІай Республіка Закона хувцамаш юкьедахъара хъакъехъа ТІайицад ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама 2025 шера маьтсела бетта 20 ди Статья 1 «ГІалГІай Республіка законопроекташка хъажарах а законаш тіаэцарах а долча» 1999 шера тушола бетта 3 дийнахъарча №6-РЗ йолча ГІалГІай Республіка Закона (газет «ГІалГІайче», 1999 шера тушола бетта 25 ди; газет «Сердало», 2004 шера аътинга бетта 22 ди; газет «ГІалГІайче», 2005 шера саькура бетта 17 ди; газет «Сердало», 2006 шера саькура бетта 28 ди; газет «ГІалГІайче», 2009 шера аътинга бетта 23 ди; газет «Сердало», 2010 шера лайчилла бетта 9 ди; газет «ГІалГІайче», 2011 шера ардара бетта 6 ди; 2015 шера тушола бетта 5 ди; Официальни бокъон хоама интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2022 шера тушола бетта 4 ди) юкьехъо Іобелгалдаъ хувцамаш: 1) 6 статьяйна тіатохар де Іобелгалбаъ чулоацам болча абзацаца: «Бехтокхаме йолча комитета соцамах законопроект ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама комитета председатела кулг яздаъ каьхат шийца а долаш, могаду хъалхаленца паччахьалкхен органашка, кхыйолча организацешка дІаьхъийтар, цар шоашта хетараш, дича бакъахъдараш, белгалдараш довзийтаргдолаш а, иштта Іилман экспертиза а ергІолаш.»; 2) 10 статьяй 3 даькъа Іобелгалъяьча редакце дІаязде: «3. ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама могадеш да, хъалхарча дешаре тіайица йолча законопроектах, дерригача халкъо шийна хетар аргдолаш соцам тіаэца.»; 3) 12 статьяйна тіатохар де Іобелгалбаъ чулоацам болча 5 даькъаца: «5. Законопроекташ ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама тахкар могаду, законодательни инициатива бокъон субъекташа шоашта хетараш, дича бакъахъдараш, белгалдараш хъадаланза хилча, нагахъа санна шоашта	ГІалГІай Республіка Мехкда г. Магас 2025 шера «2» <i>июнь</i> № 16-РЗ Келаматнаькъан М.М.
---	--

нобразов надлежащим образом заверенных копий), указанных в извещении.

Согласно п. 6 ст. 57 ФЗ от 16.07.1998 № 102-ФЗ (ред. от 02.08.2019) «Об ипотеке (залоге недвижимости)» выигравшим публичные торги признается лицо, предложившее на публичных торгах наиболее высокую цену за продаваемое имущество. Это лицо и организатор публичных торгов подписывают в день их проведения протокол о результатах публичных торгов.

Организатор торгов не располагает сведениями о зарегистрированных в жилых помещениях лицах, о задолженности должников по взносам на капитальный ремонт и иные виды коммунальных услуг (судебным приставом - исполнителем не предоставлены). Обременения имущества – залог, арест, запрещение регистрации.

Адрес официального сайта по проведению торгов в сети Интернет, на котором размещена документация об аукционе, в том числе подробная информация о порядке проведения торгов, об оформлении участия в торгах, определении лица, выигравшего торги – https://torgi.gov.ru/new.

С дополнительной информацией об участии в торгах, претенденты могут ознакомиться на сайте ЭТП www.utp.sberbank-ast.ru, официальном сайте Российской Федерации www.torgi.gov.ru, на сайте Территориального управления https://tu06.rosim.gov.ru. В соответствии с действующим законодательством обязанность по организации осмотра арестованного имущества у Организатора торгов отсутствует.

Іаьдало хъадаьха наьха боахамцара хІамаш электронни хьисапе дохка оттадарах бола хоам

1.ТІаьрг ер, дохкархо: ГІалГІай Республіке ГІолла йола паччахьалкхен доалахъен кулгал ду федеральни агентствон моттигера урхалле (дІахо –ГІР Росдоалахъен ТУ, тІаьрг ер).

2.ТІаьрга кеп: электронни хьисапе еш я тІаьрг, из йийлла я ший доакъашхошта а дохка оттадаьча хІамай маьхах долча дешашта а (дІахо – тІаьрг, дохкар).

3.ТІарг дІахъош йола моттиг: электронни хьисапе еш я тІаьрг «Сбер А» (АО «Сбербанк-АСТ») яхача мах беча майдан тіа, интернета чухъа укх адресах www.utp.sberbank-ast.ru (дІахо – ЭТП «Сбербанк – АСТ», ЭТП).

4.ТІаьрга юкье даькъа лаца ловраш дІаязбу ди, ха – 2025 ш. аътинга бетта 19 ди, 09:00 сахъат даьлча. (МСК).

5.ТІаьрга юкье даькъа лоацараш дІаязбар чакхдоал – 2025 ш. кІмарса бетта 14 дийнахъа, 17:00 сахъат даьлча. (МСК).

6. Даькъа лоацараш дІаязбу ха а моттиг а – дІаязбала йиш я, из дІадоладаьча дийнахъа денз чакхдоалача денга кхаччалца дийнахъа а бус а, элек-

хетараш, дича бакъахъдараш, белгалдараш ГІалГІай Республіка Халкъа Гулламо оттаяьча хан-юкъа хъаденна ца хилча.»;

4) ІІІ кертa ціи Іобелгалъяьча редакце дІаязье: «Корта ІІІ. ГІалГІай Республіка Мехкдас дІатетта законаш шозлагІа тахкар»;

5) 16 статья Іобелгалъяьча редакце дІаязье: «Статья 16. ДІатетта закон тахкара ГІалГІай Республіка Халкъа Гулламо кийчо яр

1. Нагахъа санна, ГІалГІай Республіка Мехкдас 14 ди доалача ханачухъ закона тіа кулг ца а яздеш, ГІалГІай Республіка Халкъа Гулламага ший оттаме дола бакъанаш белгал а ца деш е цунна юкье хувцамаш дари тіатохараш дари ца хилча, из дІатетта лоархІ, тіаккха ГІалГІай Республіка Халкъа Гулламо шозлагІа тахка дезаш а да.

2. ГІалГІай Республіка Мехкдас дІатетта закон, ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама Председатела дІалу бехтокхамерча комитетага, цу комитето 14 ди доалача ханачухъ дІатеттача законах чаккхе оттаю, тіаккха из ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама Совете дІадохъийт.

3. ГІалГІай Республіка Мехкдас дІатетта закон, ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама Совето, бехтокхамерча комитета дІатеттача законах чаккхе ше хъийцача, из юкьеху аргІа йоацача кепе, ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама аргІанарча кхетачене тахкаргдолаш.

4. ГІалГІай Республіка Мехкдас дІатетта, ГІалГІай Республіка закон, ГІалГІай Республіка Халкъа Гуллама Совете дІадохъийт. хоам бу ГІалГІай Республіка Мехкдаьга, ГІалГІай Республіка Халкъа Гулламо тохкам бар хила 3 денал кІезигах йоаца ха йиссача.»;

6) 17 статья: а) цераца дош «юхаденнача» хувца дешаца «дІатеттача»; б) 3 даькъе дош «юхаденна» хувца дешаца «дІатетта»; в) 5 даькъе дош «юхаденна» хувца дешаца «дІатетта».

Статья 2

Ер Закон низаца чІоагІденна болх бе долалу, ер официально кепатеха итт ди чакхдаьннача дийнахъа денз.

ГІалГІай Республіка Мехкда г. Магас 2025 шера «2» <i>июнь</i> № 16-РЗ 	Келаматнаькъан М.М.
---	----------------------------

тронни почтан «Сбербанк-АСТ» яхача мах беча майданга ГІолла, укх хоамо дІадехарашка хъежжа, иштта ЭТП «Сбербанк-АСТ» белгалъяьча ханага хъежжа.

7. ТІаьрга юкье даькъа лоацараш дІаязбара ГІулакх чакхдалара жамІа ду ди, ха, моттиг - 2025 ш. кІмарса бетта 15 ди, (МСК) укх адресах: ГІалГІай Республіка, гІ. Наьсаре, Победан урам, 3 ціа.

8. ТІаьрг хургІола ди, ха, моттиг (тІаьрга жамІа дар) – 2025 ш. кІмарса бетта 16 ди, 10:00 сахъат даьлча. (МСК) ЭТП «Сбербанк-АСТ».

9.ТІаьрге йохка оттаяьча хІамаех бола хоам:
№1 йола лот: декхар доаллача Джугустовой А. Д. боахам: лаьттан даькъа юкъара доккхал 597 кв. м., кадастрови номер 06:05:0000003:7522. Боахам бола моттиг – ГІалГІай Республіка, гІ. Наьсаре, Наьсар-Кертера АО, 7-гІа лини оала урам, 69/3. Юххъанцара дохкара мах – 740877 (ворхІ бІаь шовзткъа эзар бархІ бІаь кховзткъа вурийтта) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча – 30 000 (ткъаь итт эзар) сом. ТІаьрга гІа: 5 000 (пхи эзар) сом.

Дохка бокъо луш дола каьхат – ГІалГІай Республіке ГІолла йолча Россе УФССП Наьсарен ГІалан ОСП Меданаькъан Р. М. 29.04.2025 шера №06017/25/331434 йола суда пирстопа кхоачашдечун соцам.

10. Кхыдола декхараш:
ТІаьрга юкье даькъа лаца йиш йолаш ва моллагІа саг, ЭТП дІаязваъ вале, амма из хила йиш яц Российски Федераце ГІК 5 д. 449.1 ст. белгалбаьхача тІаьрге даькъа лаца йиш йоацарий мугІарера, даькъа лоацар, хоамо ма аллара, ханнахъа ланна лу ахча дІаденна а дехар дІачуденна а хила веза, хила мел деза каьхат шийца долаш (сканерца яьккха каьхатий бакъ-йола кеп е сканерца даьха, чІоагІдеш кулг яздаъ каьхаташ).

«Ипотека хъакъехъа (боахам ланна битар)» яхача 16. 07. 1998 №102-ФЗ 57 ст. 6 п. яхачох, котваьннарг лоархІ дохкача хІамах эггара дукхагІа мах бала кийчавар. Цу сага а тІаьрг кийчъяьраша а цу дийннахъе а бухсоцаш хъахинначунца дувзаденнача каьхата кІалха кулгаш язду.

ТІаьрг дІахъошвар ціагІа бах аьнна дІаязбаьча нахах бола хоам, декхар доаллачун ціа тоадарах тіадиса ахча дий, кхыдола коммунални декхараш довзаш хилац (суда пирстопа кхоачашдечо царех хоам баьбац). Боахама тіадожаде йиш я – ланна бахар, лацар, дІаязбар дехкаш хилар.

Интернете ГІолла тІаьрг яра эша каьхаташ, тІаьрг ярах бола белгалара хоам, дІазвалар мишта хила деза тІаьрге, котваьнна саг харжар мишта хул яздаъ да лаьрххІаца сайта адресах – https://torgi.gov.ru/new.

ТІаьрге даькъа лацарах дола кхыдола хоамаш даькъа лаца ловрашта довза йиш я ЭТП сайта тіара www. torgi.gov.ru, Моттигерча урхаллен сайта тіара https:tu06.rosim. gov.ru. Законо дІадехачунга хъежжа, лаьцача боахамга хъалжара бокъао йолаш вац тІаьрг еш вар.

Мехкарча МВД болхлоша зуламхо дІалаьцар

Гаьгенаькъан Мартина

Харцо йийца, мехкарча цхьан яхархочунгара ахча даьккха зуламхо дІалаьцар МВД болхлоша Шолжа-Шахьаре. Из хоам «Сердалога» бир Іаьдала болхлоша.

РоссеМВД «Шолжакхала» яхача МО оагІон болхлоша, ВОГ МВД республикерча викалаша дІабиьхача тохкама балхах, дІадахача шера ахкан тІехьарча бетта 15-ча дийнахьа мехкахочунца «WhatsApp» оагІонга гІолла бувзама яьнна, Россе Пенсех йолча ганза болхло я ше, аьнна, оапаш бийца; цхьа хІама дІадоладеча гІо дергда ше, аьнна, 35 эзар сом ахча даьккхад зуламхочо.

РФ УК 2-ча даькъа 159-ча статья; пособи, субсиди, вахара оагІонцара хьатІадоагІаш дола, е кхыдола ахча даарах бехктокхаме озаш волча статья; боагІаш бола бехк бергба зуламхочоа.

Балха декхарел тІехваларах, бехктокхаме озаргва из саг

Гаьгенаькъан Мартина

Ший балха тІа боарамал тІехваларах, бехктокхаме оазаргва вай мехкахо Шолжа кхален судо. Из хоам «Сердалога» бир прокуратуран болхлоша.

Белгалдечох, 34 шу даьннача Іаьдала болхлочоа хоаденнад РФ доазон тІа Іеш волча кхыча мехкарча шин сага бокьонаш телхаелга; бакьда, цу гІулакха цхьаккха тайпара духьале ца еш Іийнав из. Паччахьалкхен бокьонаш толхаеш да из. Республикерча прокуратурас Шолжа кхален судага дІачуденнад из гІулакх дІахо тахка.

Ялата керда фунаш дайзар фермерашта семинаре

Аькхенаькъан Марем

Мехкарча «Ама» яхача юртбоахама моттиге семинар-кхетаче дІайихьар фермерашца. Іан кІалха додаш долча кІин, мукха гІулакхех дийцар цига. Кхетаче гулбенна-

бар фермераш, юртбоахама моттигий кулгалхой, юртбоахама гІулакхех йолча министерствон болхло, «Россельхозмоттига» кхьаьегамхой, иштта кхыбараш а.

Министерствон зарбан болх

лелабараша белгалдечох, юртбоахаме кердача фух ялат хьачударах, цунца дІабахьа безача балхах дийцар цига. Гойта отадаьдар дика лоархІаш дола кІин фунаш – «Хит», «Алексеич», «Котало 75», «Арена»; иштта мукх – «Юрий», «Мир»,

«Титан», «Кладенец», «Вася», «Сатурн».

Лукьяненко П. П. цІерах йолча ялата Къаман центро юкъедаьха уж ялаташ вайцига дика хьахулаш да. Къаьстта уж дика лоархІаш долга белгалдир цу оагІонцарча болхлоша.

Ветераний гІулакхех дувцаш, кхетаче дІайихьар мехка

Аькхенаькъан Марем

Республикерча Халкьа Гуллама унахІенон, вахара политиках, ветераний, СВО доакъашхой гІулакхех йолча комитета кулгалхочун гІонча волча Олиганаькъан Бадрудина кхетаче

дІайихьар, «Россе тІема операце ветеранаш» яхача мехкарча оагІон кулгалхошца.

Тахан лоархІаме долча СВО доакъашхошта, цар дезалашта гІо лоаттадара, иштта ветераний болама гІулакхех дийцар цига. Халкьа Гуллама

зарбан болх лелабараша белгалдечох, бІухошта хІамаш яхьийтарах а дийцар цига; комитета, ветераний оагІон юкъера бувзам чІоагІбарах хьоахадир.

«ТІема операце ветеранаш» яхача ИРО, иштта Донбассерча СВО Союза хьалха латтача

Иленаькъан Беслана депуташта баркал аьлар, СВО доакъашхой оагІув хьаллоацаш хиларах. Кхетаче йистейолаш, «ГІалгІай республикан паччахьалкхен 100 шу дизар» яхача майдилгашца белгалбир доакъашхой.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
18 июня 2025 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

ХIара шерара футболлах йола яхьаш хилар Шолжа-Шахьаре

Аькхенаькъан Марем

Мехкашта юкьера хIара шерара, пхелагIа футболлах йола «Къамий лига» яха яхь яр, Шолжа-Шахьаре дIахьош. Дьякова цIерагIа йолча стадиона тIа дIахьош яр из.

Ше-ше котвала гIерташ бар вай мехкара, нохчаш-кахьара футболлаш. Шин оагIонца дIахьош яр турнир: цкъарчоа шин даькба екь-алу тоабаш, цул тIехьагIа плей-оффа тIа дIагIабоал. Къовсамаш йистедаьлар укх бетта 16 дийнахьа.

Вниманию абонентов!

Во исполнение п.68 ПП РФ №354 от 06.05.2011 г. уведомляем вас об изменении тарифов на холодное водоснабжение и водоотведение с 01.07.2024 г., Приказом №57-П от 20.12.2024 г., Приказом №85-П от 29.12.2023 г., с 01.07.2025 г. утверждены льготные тарифы для населения и приравненных к нему групп потребителей, по холодному водоснабжению в размере 46,62 руб/м3, г. Магас – 41,56 руб/м3, по водоотведению г. Назрань, Карабулак, Малгобек – 18,50 руб/м3, Магас – 26,53 руб/м3.

ГОВЬЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат №00624002454845, выданный СОШ №5 с. п. Экажево в 2018 г. на имя Газиковой Раяны Исраиловны, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00624008688330, выданный гимназией «Марем» г. Магас в 2022 г. на имя Алхазурова Гирихана Рамазановича, считать недействительным.

Утерянный аттестат серии А №6749154, выданный СШ №1 с. п. Нестеровское в 1999 г. на имя Новиковой Нины Александровны, считать недействительным.

Утерянное удостоверение ветерана боевых действий, войсковая часть 3718 г. Назрани, выданное в 2022 г. на имя Даурбекова Ислама Исраиловича, считать недействительным.

Утерянный аттестат 06 ВВ №0006852, выданный СШ №3 с.п. Кантышево в 2008 г. на имя Келигова Хусена Мовлаевича, считать недействительным.

Утерянный диплом, выданный Назрановским аграрным техникумом г. Назрани в 2009 г. на имя Картоева Вахи Азамат-Гиреевича, считать недействительным.

ГIалгIай спортсменаша кьорабарий Россе яхьашка толамаш даьхар

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIайчен эллиной-румий латара спортсменаша толам баьккхар Россе хьалхале кьайсача кьорача наха юкье, Москве дIахьош хиннача яхьашка. Яхьаш дIайихьар 15 шу даьннача спортсменашта юкье, яхаш, дийцар «Сер-

дало» газетага ГIалгIай Республикан спортивни латара Федерацие.

«Эллиной-румий латара ГIалгIайчен ишколе Юмалуш бараша гойтар шоай профессионализм. Цу яхьашка дакьа лоацаш бар мехка 14 моттигера баьхка видалаш. Вай спортсме-

наша кхо моттиг яьккхар тайп-тайпарча боарамах йола. Метта тIа латаш (уралатташ е уллаш) спорта говзал гойтарах, Батайнаькъан Иаддал-Малика 75 кг дозал дарашта юкье чемпион хилар хьакхайкадир. Янданаькъан Рамзан (38 кг) коталон тIакхача цхьа гIа мара эшаш вацар. 48 кг дозал дарий даькъ

тIа Иатиганаькъан Исроапила майдилг елар», - аьлар хоамо.

Цу тIехьа гульяхьча тоабо даьха толамаш кхоачалуш дац. Налганаькъан Тимур, ТIахIира хьехамца кхувиш долча бераша республиканна 3-гIа моттиг ера, юкьара команда толамаш дIалаьрхIа хиларца.

СВО бIухой дезалаша, волейболах йолча яхьашка, хьинар гойтар

Гаьгенаькъан Мартина

Украине дIахьош йолча лаьрхIагIа операце доакьашхой дезалаша, МагIалбик-Шахьаре дIахьош хиннача волейбола яхьашка шоаш дикача оагIорахьа гойтар, яхаш, дийцар «Сердало»

газетага «Даьхен лорбой» ганза гIалгIай филиало.

«Россе Денна хетаяь спортивни яхьаш дIахьош, керттера маIан дар бейнача, мичаб ца ховиш болча бIухой гаргарча наха юкьера дика гIулакахаш вIашкаозар. Тайп-

тайпара ха яьннараша гойтар физически говзал санна, шоаш фу де деза ховиш хилар а. Нийсхо хилийтара хIара тоаба юкьебаьхар тIема гIулаках леладераш а цар гаргара нах а. БIухоша шоай говзал гойтар кьонача волейболишта, цо яхьаш безамерIа

йир», - аьлар хоамо.

ТIехьарча ловзара юкье котало яккха МагIалбика, МагIалбика кхален маIанах яхьебаьлар шоай берашца. Новкьостий ловзар чакхдаьлар шинна тоабанна хьалхара моттиг а, совгIаташ а луш.